

אבל אם נפלו שניהן כאחת על הכיכר של תרומה, ואפילו נפלו עליה בזה אחר זה באופן שנפל החלק השני בעוד החלק הראשון מונח עליה, עשאוה שניה. כי התבטל הצירוף הקודם, והצטרפו עתה הראשון לטומאה שבחלק זה והראשון לטומאה שבחלק האחר זה עם זה, ויש כאן שיעור כביצה של ראשון לטומאה הראוי לטמא את התרומה ולעשותה שני. ומוכח מכאן שאומרים "ויקץ כישן הפיגול".

ורב המנונא אמר, אין להוכיח זאת מהברייתא, כי **התם**, בטומאה, מלכתחילה קודם שנתערבו שני החלקים, **איכא שיעורא** של כביצה ראשון לטומאה

עם החצי ביצה של השני לטומאה. והוא הדין לגבי פיגול, על אף שהצטרף חצי זית של חוץ לזמנו עם חצי זית של חוץ למקומו, נעור הוא ומצטרף עם חצי זית אחרון של חוץ לזמנו, שהוא מינו⁽²⁾.

ומוכיחה הגמרא את דיוקה: **ממאי, מדרקתני סיפא, נפל חלק זה של התערובת שנחלקה בעצמו, וחלק זה בעצמו, על כיכר של תרומה, שלא היתה נפילתם כאחת, אלא בזה אחר זה, ולא שהו שניהם יחד עליה, לא טימאה אלא רק פסלוה, שעשאוה שלישי לטומאה, ולא שני [שלישי לטומאה קרוי "פסול" כיון שהוא אינו מטמא יותר תרומה], כיון שאין כאן שיעור כביצה של ראשון שיעשה שני.**

כתב הקרן אורה, שיתכן, היות ובשעת צירוף הראשון עם השני אינו מטמא אלא כשני, הרי בטלה ממנו טומאת ראשון, ואין עליו אלא שם שני. ואף על פי כן חוזר ונעור בצירופו עם החצי ראשון האחר. והו' שהוכיחה הגמרא שהוא הדין בפיגול שייך שאחר שחל שם פסול מחמת העדר שיעור של פיגול יחול שם פיגול על ידי צירוף עם חצי זית חוץ לזמנו.

ובקהילות יעקב [סימן כ"ג] כתב שבאמת אין כאן נדון כלל לומר שלאחר שחל פסול בקרבן לא יחול בו פיגול, ואדרבה, אם יחשוב חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו, שמצטרפים לפסול, ואחר כך יחשב כזית שלם חוץ לזמנו, ודאי שיחול פיגול כיון שיש כאן מחשבת פיגול מושלמת, שדינה לפגל, ואין במחשבת החצי זית חוץ למקומו שפסלה בצירוף החצי זית חוץ לזמנו לעכב את הפיגול, כיון שרק מחשבת פסול אחרת מלבד חוץ לזמנו מעכבת את הפיגול, ומצד החצי זית חוץ למקומו גם כן אין עיכוב לפיגול, כיון שרק בצירוף החצי זית חוץ לזמנו שאינו מעכב את הפיגול נפסל הקרבן. אלא, מחלוקת רבא ורב המנונא היא במחשבת חוץ לזמנו אחר שכבר נצטרפה לחוץ למקומו, אם שייך שתצטרף למחשבת חוץ לזמנו שאחריה. וסובר רב המנונא, שכל שנתחברת לחוץ למקומו, נחשב שיש הפסק בינה לבין מחשבת חוץ לזמנו שאחריה ואין בה יותר תורת צירוף אליה [ונכעין מה שביאר הגר"ז המובא לעיל].

ולפי זה, מה שהוכיח רבא מטומאה הוא, שכשם שלאחר שנצטרף החצי ביצה של ראשון עם החצי ביצה של שני שוב חוזר ומצטרף עם חצי ראשון שהיה עמו קודם, ואין אומרים שכבר הופסק ממנו על ידי חיבורו לחצי של שני, הוא הדין לגבי מחשבות אין אומרים שמחשבת חוץ לזמנו הופסקה על ידי צירופה עם חוץ למקומו אלא שבה ומצטרפת למחשבת חוץ לזמנו האחרונה [נאמנם נשאר בצ"ע במה שיש לחלק בין מחשבות שהן מחולקות במציאות, שבוה שייך לומר שלא יצטרפו לאחר שהופסקו, אבל בטומאה יש כאן חיבור מציאותי בין שני החצאי ביצה של ראשון יותר מסתבר לדון בהם תורת צירוף].

ובמקדש דוד כתב ליישב ע"פ מה שהוכיח מדברי השיטה מקובצת [לקמן דף ל"ו] שסובר רבא שהטעם שמחשבת חוץ

מלהוציא מידי פיגול אין חצי זית מועיל במקום כזית, ומשמע שהנדון הוא על החצי זית של חוץ למקומו אם שייך שיתבטל אחר שהצטרף לפסול.

2. תמחו ה'תוס' [בד"ה הא חזר], מה הדמיון בין פיגול לטומאה, הרי בפיגול כשאמר חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו כבר נפסל הקרבן בצירוף זה קודם שאמר חצי זית חוץ לזמנו אחרון, ולכך צריך להיות ששוב אינו נעשה פיגול, אבל בטומאה מה שחצי ביצה ראשון וחצי ביצה שני דינם שמתמאים כשני אינו מחמת שחצי ביצה ראשון התבטל בחצי ביצה שני והפך להיות שני שנאמר שמחמת כן אינו יכול להיות נעור מביטולו זה, אלא שהיות וחצי ביצה אין בו שיעור כדי לטמאות לכן אין בכח החצי ביצה ראשון לטמא בדרגת ראשון אלא בדרגת שני בלבד שלזה הוא מצטרף עם החצי ביצה שני לשיעור ביצה, ואם כן ודאי שאם יחזור ויתחבר עם חצי ביצה ראשון יהיה דינו של צירוף זה לטמא בדרגת ראשון? ובקרבן אורה כתב, שקושיא זו יש להקשות גם כן על רב המנונא הסובר להלכה שאם נתערבו שני חצאי ביצים של ראשון ושני שוב לא יועיל מה שיוסיף על תערובת זו עוד חצי ביצה ראשון לצרף את שני חצאי הביצה של ראשון לשיעור ביצה ראשון, אלא דינה של התערובת הוא כשל שני, ומדוע, הרי לא התבטל החצי ביצה ראשון בשני ורק שלא יכל לטמא בפני עצמו, וכעת שנוסף לו שיעור מדוע לא יטמא כראשון?

וכתב הקרן אורה, כי מה שאמרו תוס' שבפיגול כבר נפסל הקרבן ואינו חוזר ונעשה פיגול, יש לומר, שגם אם כבר חל שם פסול שייך שיחול פיגול, כי כל מה שחל שם פסול הוא משום שאמרה תורה שיצטרפו חוץ למקומו וחוץ לזמנו ומאחר ודין זה בא להחמיר ולפסול את הקרבן, לכן זהו רק במקום שצריכים אנו לצירוף זה בכדי לפסולו, אבל במקום שחוזר וחושב עוד חצי זית חוץ לזמנו, בטל הצירוף של חוץ למקומו כיון שאין בו שיעור לפסול ונעור הפיגול. ואם כן הוא הדין בטומאה, שכאשר לא היה שיעור כביצה ראשון והוצרכנו לצירופו עם שני, חל עליו שם שני. אבל כאשר חוזר ועירבו עם חצי ראשון, חוזר להיות עליו שם ראשון. ומה שכתבו תוס' שבטומאה אין החצי ביצה ראשון מתבטל בחצי ביצה שני,